

PRÁVO NA MAJETOK Z POHLÁDU EURÓPSKEJ A VNÚTROŠTÁTNEJ LEGISLATÍVY A JUDIKATÚRY

JOZEF VARMUS

Ústav verejného práva, Fakulta práva, Paneurópska vysoká škola,
Bratislava, Slovensko

Abstract in original language

Článok sa zaoberá analýzou európskej právnej úpravy vlastníckych práv. Poukazuje a následne v kontexte príslušnej judikatúry analyzuje základné princípy vzťahujúce sa na uplatňovanie vlastníckych práv. Venuje sa ústavnoprávnomu základu práva na majetok v SR a princípom ústavnej ochrany majetku. Tieto sú doložené aj príslušnou judikatúrou. Vnútroštatnú úpravu a judikatúru týkajúcu sa vlastníckych práv porovnáva s európskou úpravou i judikatúrou.

Key words in original language

Právo na majetok, obsah pojmu majetok, princíp pokojného užívania, oprávnené zásahy štátu, pravidlá vyvlastnenia.

Abstract

The article deals with analysis of European regulation of property rights. Points and then in the context of relevant case law analyzing the basic principles relating to the application of property rights. He is Constitutional and fundamental rights to property in the Slovak Republic and the constitutional principle of protection of property. These are accompanied by the relevant case law. National rules and case law on property rights compared with European legislation and case law.

Key words

The right to property, the concept of property, the principle of peaceful enjoyment, authorized to state intervention, expropriation rules.

1. PRÁVO NA MAJETOK

Právo vlastníť majetok (vlastnícke právo) predstavuje jedno zo základných ľudských práv. Ide o komplex parciálnych oprávnení, ktoré sú ľudskej spoločnosti známe od jej prvopočiatkov. Ako také totiž súvisia s každodenným životom, s uspokojovaním základných životných a existenčných potrieb a tak v podstate s existenciou samotnej ľudskej spoločnosti. Rovnako tak možno do prvopočiatkov existencie ľudskej spoločnosti zaradiť aj prvé snahy o ochranu tohto práva. Prirodzene, úroveň, forma, rozsah a jednotlivé nástroje tejto ochrany sa menili v závislosti od konkrétneho obdobia, v závislosti od vyspelosti civilizácie a jej usporiadania. V každom prípade je potrebné mať na zreteli fakt, že zdroje smerujúce k uspokojovaniu životných potrieb majú obmedzenú povahu. Aj z toho dôvodu je nevyhnutné vymedziť to, čo môže byť predmetom vlastníckych vzťahov a tiež

charakterizovať vzťah, ktorý existuje medzi vecou (predmetom vlastníckych vzťahov) a osobou oprávnenou na jej užívanie a používanie. Takéto vymedzenie predstavuje základ pre všetky úvahy týkajúce sa ochrany vlastníckych práv a obdobných práv. Táto otázka má nepochybne nadnárodný resp. európsky rozmer a teda ju nemožno vzťahovať výhradne k jednotlivým právnym poriadkom ako takým. Napriek tomu práve v nich je možné nachádzať základnú úpravu vlastníckych práv, úpravu princípov ich užívania, úpravu oprávnených zásahov do nich a taktiež aj úpravu dostupných možností ochrany vlastníckych práv ako aj čiastkových oprávnení, ktoré zahŕňajú. Popri vnútroštátnych normatívnych pravidlách uplatňovaných v tejto oblasti je však potrebné mať na zreteli aj nadnárodnú resp. európsku úpravu vlastníckych práv (ich obsahu) a tiež úpravu možností ochrany týchto oprávnení.

2. EURÓPSKA ÚPRAVA A JUDIKATÚRA V OTÁZKACH VLASTÍCKYCH PRÁV

Vlastnícke právo je typickým ekonomickým resp. hospodárskym právom. Ako také sa prvýkrát objavuje v 18. storočí v ústavnoprávnej úprave Spojených štátov amerických, ktorá deklarovala jeho ochranu. Už v tomto dokumente (1791) bol zakotvený princíp, že obmedzenie vlastníckych práv je síce možné, no výhradne na základe zákonnej úpravy. Tiež sa zakotvila možnosť odňatia vlastníctva z dôvodu verejného záujmu a za primeranú náhradu.

Ustanovenia o ochrane vlastníckych práv sa postupne rozširovali aj do právnych úprav ďalších krajín sveta. Právnomu zakotveniu tohto inštitútu sa však pozornosť venovala nie len na národnej úrovni, ale aj na úrovni nadnárodnej. Veľmi významný dokument OSN – Všeobecná deklarácia ľudských práv v čl. 17 zakotvila právo každého vlastníť majetok samostatne alebo spoločne s inými. Vyslovil sa tiež zákaz svojvoľného pozbavenia majetku. Možnosti realizácie ochrany vlastníckych práv sa však podrobnejšie neupravili. Efektívny mechanizmus ochrany vlastníckych práv bol vytvorený až päť rokov neskôr na úrovni Rady Európy. Išlo však o veľmi komplikovanú otázku, ktorá bola veľmi dlho diskutovaná, pripomienkovaná a následne opätovne riešená. Aj z toho dôvodu sa úprava vlastníckych práv a ich ochrany nezakotvila v samotnom Dohovore o ochrane ľudských práv a slobôd, ale až v 1. Protokole k tomuto Dohovoru. Tento bol podpísaný 20. marca 1952 v Paríži a účinný sa stal po predpísanom počte ratifikácii 18. mája 1954. Postupne k tejto úprave pristupovali aj ďalšie členské štáty (popri pôvodných signatárskych). Nezávislosť si v tomto smere i doposiaľ zachovalo Švajčiarsko a Monako.

Na základe vyššie uvedeného 1. Protokolu k Dohovoru bola do jeho textu včlenená úprava vlastníckych práv. Podľa nej má:¹

¹ Čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane základných ľudských práv

každá fyzická i právnická osoba právo pokojne užívať svoj majetok,

nikto nesmie byť majetku pozbavený s výnimkou prípadov odôvodnených verejným záujmom, ak sú súčasne splnené zákonné podmienky a zásady medzinárodného práva,

štáty však smú prijať a aplikovať takú úpravu, ktorú považujú za nevyhnutnú s cieľom úpravy užívania majetku v súlade s všeobecným záujmom tak, aby zaistili platenie daní, poplatkov a iných pokút do národných rozpočtov.

Z pohľadu tohto znenia možno za kľúčové považovať vymedzenie niektorých pojmov. Ide hlavne o pojem „majetok“, jeho existencia a s ním sa spájajúce legitímne očakávania. V súvislosti s majetkom ako takým sa taktiež zaviedli základné pravidlá (princípy) jeho užívania a pravidlá pre oprávnené zásahy do neho.

2.1 POJEM MAJETOK

Každému je dané právo pokojne užívať svoj majetok. Pri interpretovaní a vykladaní pojmu „majetok“ je v tomto prípade potrebné postupovať autonómne a nezávisle od národnej legislatívy a národného práva jednotlivých členských štátov. Vzhľadom na tento fakt ani EŠLP nemôže rozhodovať o tom, či vlastnícke právo existuje podľa národného práva a národnej úpravy. Jeho rozhodnutia sa vzťahujú na existenciu vlastníckych práv v intenciách Dohovoru. Podľa tohto je však možné pojem „majetok“ vykladať skutočne veľmi široko. Je pod neho možné zaradiť celý rad práv, ktoré často národné, vnútroštátne úpravy ani nepoznajú resp. ich neupravujú. V žiadnom prípade nie je možné obmedziť chápanie majetku v zmysle Dohovoru na majetok hnutel'ný a nehnuteľný. Ustanovenie čl. 1 sa totiž rovnako vzťahuje na práva a iné hodnoty nehmotnej povahy. Typicky ide o dobrú povest', dávky sociálnej podpory a tiež napríklad aj nárok na dôchodok. K takýmto záverom dospel EŠLP vo svojej bohatej judikatúre týkajúcej sa práva na majetok. Napríklad vo veci *Tre Traktörer Aktiebolag (TTA) vs. Švédsko* bolo spoločnosti TTA odmietnuté vydanie licencií na predaj alkoholických nápojov v ich reštauračnom zariadení. Keďže poskytnutie licencie bolo základným predpokladom riadneho a prosperujúceho chodu podniku, jej neudelenie malo na podnik negatívny dopad. Zhoršila sa nie len povest' podniku, poklesol počet zákazníkov a automaticky aj tržby. V tejto veci EŠLP judikoval, že ekonomický záujem, ktorý s udeleným licenciou súvisí je súčasťou práva na majetok v zmysle čl. 1 Protokolu.

Pod pojem majetok v zmysle Protokolu je možné začleniť nie len aktuálne, aj budúce, reálne očakávané a dosiahnuteľné príjmy.² Rovnako sa pod tento pojem dá zaradiť aj intelektuálne (duševné)

² Rozsudok vo veci *Batelaan and Huiges vs. Netherlands*, č. 10438/83, rozhodnutie Komisie z 3. októbra

vlastníctvo a oblasť ochranných známkok.³ Pod pojem „majetok“ v zmysle čl. 1 je možné zaradiť aj obchodné podiely, akcie obchodných spoločností podnikajúcich podľa národného práva.⁴ Ide totiž o práva, ktoré na jednej strane poskytujú právo podieľať sa na výnosoch spoločnosti (právo, ktoré má ekonomickú povahu) a na druhej strane obsahuje aj zodpovedajúce práva ako napr. právo hlasovať v orgánoch spoločnosti, právo zúčastňovať sa podľa miery podielu na riadení spoločnosti. V každom prípade teda ide o majetkové práva a táto povaha im bola priznaná aj judikatúrou ESĽP.

Za majetok je možné považovať tiež všetko, čo je predmetom vlastníckych práv podľa vnútroštátnej, národnej legislatívy, ktorá upravuje reštitúcie konfiškovaných majetkov v období predošlého režimu. Táto úprava však musela vstúpiť do platnosti až po ratifikácii Dohovoru zo strany zmluvného štátu a za splnenia tejto podmienky sa aj reštitučné nároky považujú za majetkové práva. Zmluvné štáty nie sú však povinné reštituovať majetok, ktorý bol na ne prevedený ešte pred ratifikáciou. Taktiež nevymedzuje rozsah a ani podmienky reštitúcií a navracania majetku. V tomto smere je štátom daná určitá miera úvahy v otázke vylúčenia istých skupín obyvateľstva, ktorým je právo na reštituovanie majetku priznané. Osoby, ktoré však priamo národná legislatíva vylučuje z reštitučných nárokov sa nemôžu následne dovolávať ochrany svojich legitímnych očakávaní ako majetkových práv v zmysle čl. 1 Protokolu.⁵ Taktiež ESĽP judikoval, že pod pojem majetok je možné zaradiť aj právo na dobrú povest' advokátov, notárov alebo aj lekárov.⁶

2.2 EXISTENCIA MAJETKU

Na to, aby ESĽP mohol kladne rozhodnúť vo veci nároku sťažovateľa, je potrebné, aby sa táto osoba domáhala ochrany takého majetkového (vlastnickeho) práva, ktoré už existuje. Majetok alebo vlastníctvo teda musia už v konkrétnom prípade existovať v momente sťažovaného porušenia práva. Na preukazovanie existencie majetku je však povinný sám sťažovateľ. Podľa Dohovoru má ESĽP dané oprávnenie chrániť majetkové práva (teda práva už existujúce) a nie garantovať ich budúce získanie (získanie v budúcnosti).⁷ Rovnako tak aj majetkové nároky, konkrétne nároky mzdové je možné zaradiť pod

³ Rozsudok vo veci *Melnichuk vs. Ukraine*, č. 28743/03, ECHR 2005-IX

⁴ Rozsudok vo veci *Iatridis vs. Grécko*, z 25. marca 1999.

⁵ Rozhodnutie vo veci *Kopecký vs. Slovakia*, č. 44912/98, § 35(b), ESĽP 2004 - IX

⁶ Rozhodnutie vo veci *H. vs. Belgicko*, z 30. novembra 1987

Rozhodnutie vo veci *Karni vs. Švédsko*, z 8. marca 1988

⁷ Rozhodnutie vo veci *Marckx vs. Belgium*, 13 jún 1979, § 50, Series A č. 31

pojmem „majetok“ v zmysle Dohovoru iba v prípade, že už sú splatné, že nárok na ne už vznikol (teda už boli riadne a plne odpracované). Veľmi dôležité je napríklad to, že spod pojmu majetok v zmysle Dohovoru sú tiež vylúčené dedičské práva bez ohľadu na to, či sa dedí na základe zákona alebo na základe závetu. Judikatúra v tomto smere je veľmi bohatá a presne špecifikuje konkrétne nároky, ktoré je pod právo na majetok možné začleniť a ktoré nie. Určité zhrnutie tejto koncepcie chápania majetku je vidieť v rozhodnutí vo veci Slivenko a ďalší vs. Lotyšsko. Podľa tohto rozhodnutia ESLP sa za majetok považuje existujúci nárok alebo pohľadávka vrátane nároku, pri ktorom sťažovateľ vie preukázať legitímne očakávanie jeho vzniku a získania v budúcnosti. Majetkom nie je nárok, ktorý je už premlčaný a ani nárok, ktorý je istým spôsobom podmienený do budúca.

Sťažovateľ sa za normálnych okolností môže domáhať výhradne ochrany už existujúcich práv. Výnimkou z tohto pravidla sú legitímne očakávania. Tieto sa zakladajú na platných a účinných právnych aktoch a na odôvodnenej dôvere v ne. Vo vzťahu k predmetu očakávania musí byť preukázaná vysoká pravdepodobnosť vzniku nároku v budúcnosti. Nepostačuje iba možnosť vzniku alebo nádej, že nárok v budúcnosti vznikne.

2.3 ZÁKLADNÉ PRINCÍPY UŽÍVANIA MAJETKU

Vymedzenie pojmu „majetok“ v zmysle čl. 1 Protokolu k Dohovoru možno pre oprávnenia tohto charakteru považovať za kľúčové. Popri tom však ESLP, ktorý dozoruje dodržiavanie ustanovení z Dohovoru vyvodil z čl. 1 tri základné pravidlá, princípy, v súlade s ktorými sa musí užívanie majetku realizovať. Stalo sa tak v prípade *Sprrong a Lönnroth vs. Švédsko* v roku 1982.

V úvodnej vete predmetného čl. 1 je obsiahnutý všeobecný a zásadný princíp pokojného užívania majetku, na ktorý má právo každá fyzická i právnická osoba. Nasledujúca veta je vyjadrením druhého princípu, podľa ktorého je možné odňatie vlastníctva. Samozrejme, odňatie vlastníctva sa musí obmedziť výhradne na nevyhnutné prípady a musia byť zároveň splnené podmienky, ktoré toto ustanovenie predpokladá. V poslednej vete je upravený tretí princíp, podľa ktorého môžu členské štáty kontrolovať užívanie majetku a regulovať zaťaženie daňami, poplatkami a pokutami pri užívaní majetku. Týmto oprávneniami tak štáty získali rozsiahly priestor na voľné uváženie pri uskutočňovaní svojej sociálnej a hospodárskej politiky, ktorou môžu zasahovať do práva na majetok. Samozrejme, konkrétne závažné zásahy musia byť v každom prípade upravené právnymi predpismi so silou zákona. V žiadnom prípade nemôže ísť o akékoľvek vnútroštátne úpravy, čo je vyjadrené aj v tretej vete vyššie citovaného čl.1 Protokolu. Môže ísť len o také zásahy, ktoré sú v súlade s verejným záujmom a musia smerovať k zabezpečeniu fungovania štátu. Hoci bola daná zmluvným štátom možnosť vnútroštátne upraviť určité otázky týkajúce sa majetku a majetkových práv, zostala taktiež zachovaná aj možnosť (a zároveň aj úloha) ESLP posudzovať zákonnosť zásahov do tohto práva. Súd síce nemôže nahradiť vlastným úsudkom posúdenie veci vnútroštátnymi orgánmi, no má

možnosť vyšetrit' skutočnosti, na ktoré sa v konkrétnom prípade vnútroštátne orgány budú dovolávať.

Pri aplikácii týchto pravidiel, teda pri zisťovaní, či došlo alebo nedošlo k porušeniu čl. 1 Protokolu je dôležité to, že ESLP postupuje pri skúmaní ich dodržania v opačnom poradí. Prvé zakotvené pravidlo je vyjadrením generálnej klauzuly, podľa ktorej má každý právo na vlastníctvo a pokojné užívanie svojho majetku. Druhé a aj tretie uvedené pravidlo predstavuje výnimku z tejto klauzuly. Ide o výnimku, pri ktorej dochádza k obmedzeniu a k zásahom do práva pokojného užívania majetku. Za splnenia podmienok, ktoré sú uvedené v tomto ustanovení a ktoré sú v národnej zákonnej úprave konkretizované, pôjde o zásahy a obmedzenia legálne. Podané sťažnosti sú preto preskúmané v prvom rade z hľadiska dodržania pravidiel uvedených v treťom a druhom bode (princípe). Ak nie sú dodržané uvedené podmienky pre takýto zásah resp. ak sa ich naplnenie a dodržanie nedá konštatovať, potom je možné uvažovať o narušení prvého pravidla, teda generálnej klauzuly.

Zásahy, ktoré narúšajú vlastnícke práva a ich pokojné užívanie podliehajú podstatne vyšším nárokom ako opatrenia, ktoré regulujú užívanie majetku. Vo vzťahu k rušivým zásahom je potrebné vždy skúmať hlavne ich flexibilitu, dĺžku trvania, určenie majetku, poskytnutie náhrady a tiež aj rovnováhu medzi záujmami jednotlivca a spoločnosti. Veľmi dôležitá je možnosť preskúmania daného prípadu a situácie. Vzhľadom na povahu týchto kritérií je potrebné uviesť, že sťažovatelia majú právo dovolávať sa ochrany svojich vlastníckych práv v množstve rôznych situácií, v množstve rôznych prípadov. Takýchto prípadov môže byť vzhľadom na konkrétne okolnosti veľmi veľa. Preto sa dá povedať, že toto pravidlo je určitou sumarizáciou, zhrnutím prípadov, kedy k porušeniam práv na pokojné užívanie majetku došlo (v dôsledku činnosti či nečinnosti štátu). V tejto súvislosti ESLP napríklad judikoval, že súdne konania, ktoré trvajú niekoľko desaťročí, ak zabráňujú v riadnom užívaní vlastníctva, majú povahu porušenia práva na pokojné užívanie majetku v zmysle prvého princípu. Rovnako tak je nevhodná aj intervencia zákonodarcu do súdneho konania, ktoré už prebieha o týchto otázkach.⁸

Pre posledné obdobia je typické, že sa stále viac a viac objavujú prípady, kedy ESLP judikuje neoprávnený zásah do práva na pokojné užívanie majetku či už samostatne, alebo na základe zhodnotenia ďalších dvoch kritérií. Obmedzenie vlastníckych práv a vyvlastnenie je viazané na splnenie uvádzaných podmienok, ktoré musia byť následne konkretizované aj v národných úpravách. Existencia verejného záujmu a splnenie vnútroštátnych zásad ako aj pravidiel medzinárodného práva sú v tomto prípade posudzované veľmi prísne a striktné. Rovnako takto zásadne pristúpil ESLP aj k výkladu primeranosti protihodnoty v prípadoch vyvlastnenia.

⁸ Rozhodnutie vo veci *Erkner and Hofauer vs. Austria*, 23 apríl 1987, Series A č. 117

3. SLOVENSKÁ ÚPRAVA A JUDIKATÚRA V OTÁZKACH VLASTNÍCKYCH PRÁV

Vlastnícke právo je v našich podmienkach jedným z kľúčových inštitútov súkromného práva. Vzhľadom na svoju povahu je nevyhnutné na zabezpečenie funkčnosti ekonomického a trhového mechanizmu u nás. Od prijatia Deklarácie práv človeka a Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd predstavuje neodmysliteľnú a neoddeliteľnú súčasť ústavnoprávnej ochrany v demokratických štátoch a spoločnostiach.⁹

Všetky formy vlastníctva boli v našich podmienkach zrovnoprávnené a tiež je im poskytovaná aj rovnaká formy ochrany.¹⁰ Ústavnoprávny základ je obsiahnutý v čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky (zákon č. 460/1992 Zb. v znení neskorších právnych predpisov, ďalej len „Ústava SR“). Pojem aj obsah vlastníckych práv jednak vyplývajú priamo z tohto ustanovenia, no niekoľkokrát tiež boli predmetom rozhodovacej činnosti Ústavného súdu SR. Z jednotlivých judikátov možno konštatovať, že sa zhodujú alebo viac menej približujú trendu, ktorý v otázkach ochrany vlastníckych práv nastúpil ESLP.

Predmetom vlastníckych práv tak, ako sú garantované v čl. 20 Ústavy SR sú nie len hnutel'né a nehnuteľné veci, no pod tento pojem je možné zaradiť aj iné práva majetkového charakteru. Sám Ústavný súd SR konštatoval, že nejde len o veci, ale môže ísť aj o práva a iné majetkové hodnoty.¹¹ V tomto rozhodnutí je jednoznačne viditeľný príklon k veľmi širokému výkladu pojmu majetok tak, ako ho vykladá aj ESLP.

Vo vzťahu k predmetom vlastníckeho práva je dôležitá aj konkretizácia vlastníckych práv jednotlivcov. Každý má predovšetkým právo na ovládanie predmetov vlastníckeho práva a tiež mu patria všetky čiastkové oprávnenia vychádzajúce z rímsko-právnej teórie vlastníckych práv (právo vec držať, nakladať s ňou podľa svojho uváženia, právo vec užívať, požívať z nej plody a úžitky).¹² Každému vo vzťahu k svojmu majetku patrí právo na nezávislé a samostatné ovládanie predmetov vlastníckych práv.

⁹ Svák, J., Cibulka, L.: Ústavné právo SR. Prvé vydanie. Žilina: Poradca Podnikateľa, BVŠP, 2006, s.87 a nasl.

¹⁰ Zrovnoprávnenie všetkých foriem vlastníctva priniesol ústavný zákon č. 100/1990 Zb.

¹¹ Rozhodnutie Ústavného súdu SR č. II. ÚS 19/97

¹² Rozhodnutie Ústavného súdu SR č. II. ÚS 8/97

Ochrana vlastníckych práv, ktorá je vyjadrená v čl. 20 Ústavy SR sa zakladá na troch kľúčových princípoch. Ide o ústavný princíp:¹³

rovnosti vlastníckych práv,

nedotknuteľnosti vlastníckeho práva a

záväznosti vlastníctva.

Rovnosť vlastníckych práv zahŕňa jednak právo každého na získanie majetku a tiež skutočnosť, že všetky vlastnícke práva majú rovnaký obsah. Skutočnosť, že každý má právo získať majetok však nemožno interpretovať tak, že štát by mal povinnosť vytvárať možnosti získania majetku voči jednotlivcom. Úlohou štátu je vytvoriť voľný priestor na to, aby jednotlivci mohli majetok nadobudnúť. Pre minulé režimy bolo typické, že dedenie sa považovalo za amorálny spôsob získavania majetku bez vlastného pričinenia a práce. Dôsledkom takéhoto a samozrejme nesprávneho vnímania vlastníckych práv je fakt, že možnosť získavania majetku formou dedenia je ústavne zakotvená a garantovaná. Je však potrebné uviesť, že všetky formy zákonného získania majetku požívajú ústavnoprávnu ochranu. Porušením pravidla prístupu k získaniu majetku nie je ani skutočnosť, že určité predmety môžu byť výhradne vo vlastníctve štátu (prírodné zdroje, liečivé prírodné vody, nerastné bohatstvo, vodné toky) alebo určitých právnických osôb, ktoré sídlia v Slovenskej republike. S cieľom ochrany tých najdôležitejších hodnôt je toto pravidlo zakotvené priamo ústavnoprávne. Obsah vlastníckych práv tvorí súbor práv a povinností vo vzťahu k nim. V prípade, že určité veci môžu byť rovnako vo vlastníctve rôznych subjektov (napr. fyzických osôb, právnických osôb či štátu), všetky tieto subjekty majú vo vzťahu k svojim veciam rovnaký rozsah práv a povinností a to bez ohľadu na povahu a charakter vlastníka.¹⁴

Nedotknuteľnosť vlastníctva je základným princípom, v súlade s ktorým sú vlastnícke práva užívané. Jeho obsahom je že nikoho nemožno proti jeho vôli pozbaviť majetku. Vo svojej podstate ide o obdobu druhého princípu zakotveného v čl. 1 Protokolu k Dohovoru. Aj v tomto prípade je možný zásah do vlastníckych práv výhradne po splnení určitých podmienok. Vlastnenie ako zásadný zásah do vlastníckeho práva je možné iba v určitom rozsahu. Týmto rozsahom je rozsah nevyhnutný na dosiahnutie účelu vyvlastnenia. Samotné vyvlastnenie musí byť zdôvodnené verejným záujmom. Tieto by sa mali priamo nachádzať v zákonných dôvodoch, ktoré umožňujú vyvlastnenie. Nemusia byť vyjadrené priamo, no v tom prípade je potrebné, aby vyplývali z povahy, zmyslu a podstaty

¹³ Svák, J., Cibulka, L.: Ústavné právo SR. Prvé vydanie. Žilina: Poradca Podnikateľa, BVŠP, 2006, s.88 a nasl

¹⁴ Rozhodnutie Ústavného súdu SR č. PL ÚS 38/95

daného zákona.¹⁵ Vyvlastnenie pritom nemôže byť realizované zákonom priamo, ale iba na základe zákona a postupom, ktorý upravuje. Vyvlastnenie je možné v každom prípade iba za primeranú náhradu. Táto by mala zohľadniť aj mieru zásahu do vlastníckych práv, ktorú je ešte možné od vlastníka spravodlivo žiadať. Vychádzať by mala z trhovej hodnoty a mala by zohľadniť pohyb cien, aby protihodnotu bolo možné v danom čase a na danom mieste považovať za spravodlivú.¹⁶ Takto je vidieť jednak skutočnosť, že vyvlastnenie podlieha zákonným podmienkam, no orientuje sa aj na dôsledné naplnenie zásad, ktorými je naše právo ovládané.

Záväznosť vlastníckeho práva je typická predovšetkým tým, že vlastníctvo nie je len právom, ale zároveň sa s ním spájajú aj určité povinnosti. Popri oprávneniach, ktoré v sebe zahŕňa tiež predstavuje pre vlastníka povinnosť nezneužívať vlastníctvo na ujmu práv iných. Vlastnícke právo zaväzuje hlavne nepoškodzovať zdravie iných, prírodu, kultúrne pamiatky a ani životné prostredie nad mieru, ktorá je stanovená v právnych predpisoch.

Literature:

- Svák, J., Cibulka, L.: Ústavné právo SR. Prvé vydanie. Žilina: Poradca Podnikateľa, BVŠP, 2006
- Protokol č. 1 k Dohovoru o ochrane základných ľudských práv
- Rozsudok vo veci *Batelaan and Huiges vs. Netherlands*, č. 10438/83, rozhodnutie Komisie z 3. októbra
- Rozsudok vo veci *Melnichuk vs. Ukraine*, č. 28743/03, ECHR 2005-IX
- Rozsudok vo veci *Iatridis vs. Grécko*, z 25. marca 1999.
- Rozhodnutie vo veci *Kopecký vs. Slovakia*, č. 44912/98, § 35(b), EŠLP 2004 - IX
- Rozhodnutie vo veci *Marckx vs. Belgium*, 13 jún 1979, § 50, Series A č. 31
- Rozhodnutie vo veci *Erkner and Hofauer vs. Austria*, 23 apríl 1987, Series A č. 117
- Rozhodnutie vo veci *Erkner and Hofauer vs. Austria*, 23 apríl 1987, Series A č. 117
- Rozhodnutie Ústavného súdu SR č. PL ÚS 26/00
- Rozhodnutie Ústavného súdu SR č. II. ÚS 19/97
- Rozhodnutie Ústavného súdu SR č. II. ÚS 8/97
- Rozhodnutie Ústavného súdu SR č. PL ÚS 38/95
- Rozhodnutie Ústavného súdu SR č. PL ÚS 37/95

¹⁵ Rozhodnutie Ústavného súdu SR č. PL ÚS 26/00

¹⁶ Rozhodnutie Ústavného súdu SR č. PL ÚS 37/95

Contact – email
viktor.varmus@gmail.com